

SMERTENS VEI

Lørdag 14. mars 1936

Det er noe vi vet at liv fødes med smerte og det er de fleste mennesker vel bekjent at virkelige og varige verdier ikke skapes uten lidelse. Smerten og lidelsen er et element i livet som ingen undgår å stifte bekjentskap med, som man er nødt til å regne med, som spiller en rolle i all filosofi, i all kunst, i alle religioner.

Den umiddelbare menneskelige innstilling overfor lidelsen er imidlertid å undgå den, flykte fra den. Også i østens religioner er den egentlige hensikt den å undgå lidelsen ved å flykte fra livet, fornekte livsviljen, som er smertens kilde. Veien går bort fra lidelsen.

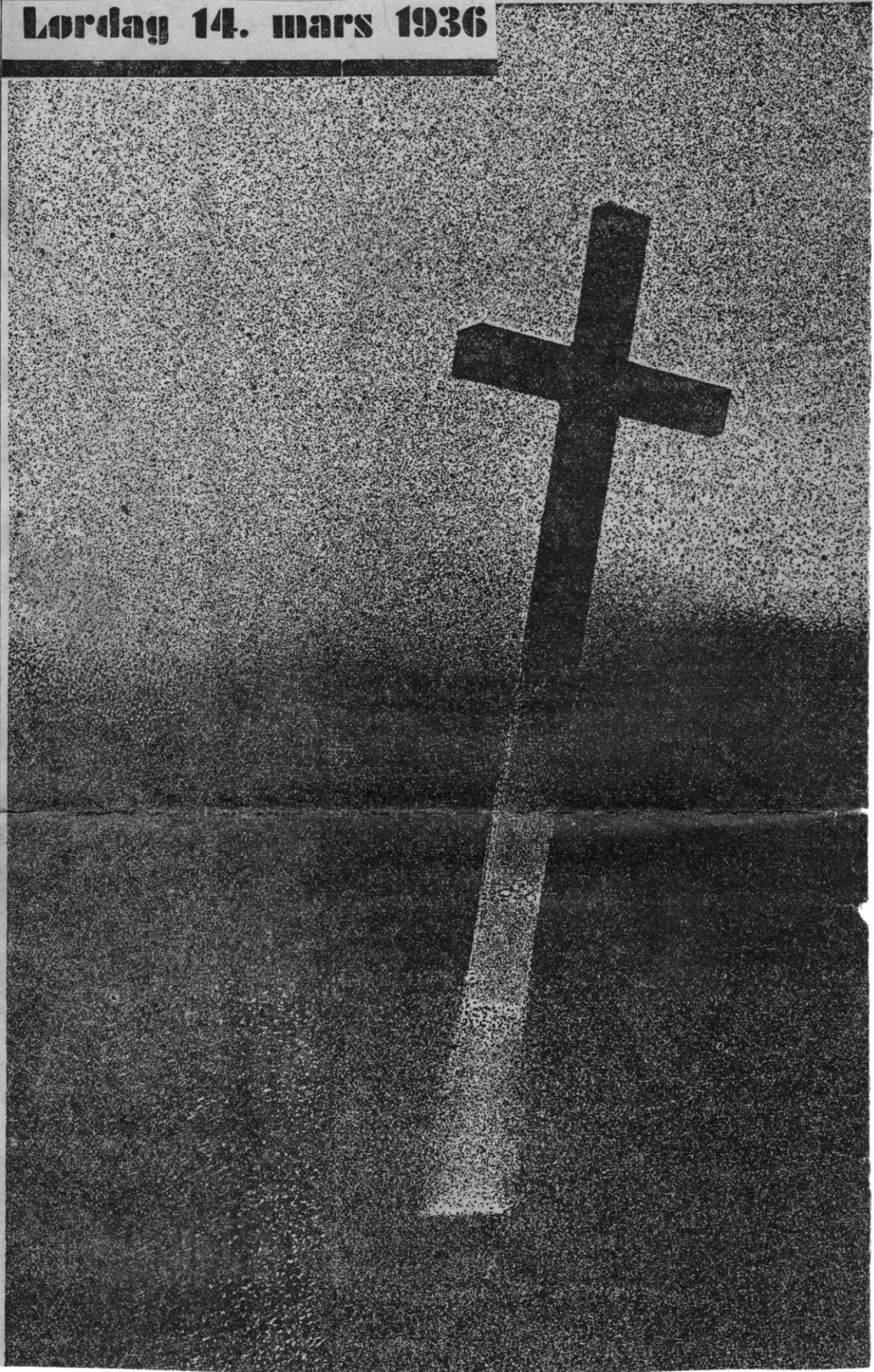
Kristendommens vei er en ganske annen. Den går ikke bort fra lidelsen, men inn i den, tvers igjennom den. Ingen vei er mere umiddelbart ulystelig og ufattelig både for menneskelig forstand og følelse.

*

Kristus tok de tolv til sig og fortalte dem at nu gikk han med dem til Jerusalem for å lide alt det som var forutsagt av profetene om Messias, menneskesønnen: han skulde overgis til hedningene, bli spottet, hånet, spyttet på, hudstrøket, slått ihjel. „Og på den tredje dag skal han gjencopstå”.

Da skriver Lukas: „Og de forstod ikke noe av dette, og dette ord var skjult for dem, og de skjønnte ikke det han sa”.

Det går igjen i alle de evangeliske beretninger, — disiplene æret og elsket sin mester og fulgte ham villig, men så snart han begynte å tale om sin lidelse og død, sin fornædrelse og opreisning forstod de ingenting. De var daglig sammen med ham, de var ham nær, men når

de i Jesu ord utydelig skimtet korset blev de grenseløst forferdet. De følte det som eftertiden tydelig kan se: at det var en avgrunn mellom mesteren og dem og den åpnet sig nettop når han ut fra sitt guddommelige sinn, ut fra sin Messiasbevissthet snakket om lidelsen som de bare kunde se med menneskelige øine og reagere på med menneskelige nerver: med forferdelse og økrekke. Han måtte undgå lidelsen. „Dette må ingenlunde vederfares dig”, sa Peter oprørt. Der var også et moment av avsky i disiplenes reaksjon: lidelsen er ufin, nedverdiggende. Den som lider slik at menneskene ser det er hjemfallen til deres skadefryd eller medlidenhet. Og begge deler er like motbydelige for kjøtt og blod.

At lidelsen kunde inngå i Guds frelsesplan, at vanæren kunde være et element i den guddommelige seier og triumf, — det var dem en gåte og nesten en motbydelighet. Når de måtte lidelsen nektet deres tanke å forstå. Da steilet hele deres natur.

14 MARS 1936 "DAGEN" — vei

Av RONALD FANGEN

Og slik er det vedblitt å være. Korsets evangelium er for hedninger en dårskap, — og selv for Kristi tilhengere vanskelig å fatte, — idag som på Kristi tid.

Og det er ikke underlig, for det er nettop Kristi lidelse, nettop korset som i alle tider grellt viser oss at vi er mennesker og at Kristus er Gud.

Dertil kommer at korset er vår dom. Dommen over verden er avsagt deri at Kristus måtte lide. Dommen lyder ganske enkelt slik at verden er ond. Men dommen møtes ved korset med frelsen som består deri at Gud er god. Uten det onde var der intet kors. Uten Guds kjærlighet var der heller intet kors.

I dette kan intet rokkes. Det finnes perioder i historien da menneskene påstår at de er gode, — den

siste ligger ikke så langt tilbake. Korset vidner at de er onde. Og korset får alltid rett. Korset er realistisk, det avslører alle våre illusjoner. Det nytter litet at hver ny generasjon doper dem om, — de avsløres allikevel. Jo lenger menneskene fjerner sig fra korsets budskap og dom, desto mere grusomt blir budskapet, desto strengere blir dommen. For korset tåler fornektelse. Men fornektene tåler ikke korset. Det kommer den dag da de overmodige i bokstavelig forstand må krype til korset fordi korset er sannheten. Korset står. Men verden synker.

Korsets vidnesbyrd om Guds kjærlighet består nettop i korsets realisme, dets nådeløse sannferdighet. Gud elsket verden slik som den er og sendte den sin frelse for-

di den er fortapt. Kristus kom til en verden som har frelse behov. Og han kom med en radikal forkastelse av verden fordi den er ond. Og med guddommelig frelse til menneskene fordi de er onde og ute av stand til å frelse sig selv. Når det gjelder verden og mennesket er kristendommen uten illusjoner, fanatisk i sin realisme. Deri adskiller den sig fra all menneskelig idealisme, hvori det nesten alltid inngår et element av virkelighetsfornektelse og omdiktning. De forskjellige idealistiske bevegelsene tjener i vår verdensdel som oftest til å kompensere menneskenes slette samvittighet, de bygger på en fragmentarisk virkelighetserkjennelse som fremstår på den måten at man isolerer et onde, løsriver det fra sammenhengen med alt ondt, fra utspringet i den men-

14 MARS 1936 "DAGEN" ...vei

neskelige natur og går løs på det med alle slags storslagne leketøisvåben. Idealismen bekjemper symptomer, utslag, og overser med flid eller benekter årsaken, utspringet. Den opererer med en forenkling som betyr virkelighetsfornektelse.

Kristendommens vei er en ganske annen og meget vanskeligere. Likesom gudsbarnet Jesus Kristus tok sitt startpunkt dypest nede i verden, i fattigdommen, i stallen, hos dyrene, gikk han sin frelsesvei helt ned i lidelsen, forsmedelsen, ondskapen.

„Så sank du i vår jammer ned så dypt som ingen vet”.

Å frelse verden fra det onde forutsatte å se det onde, møte det øie til øie, gå smertens og lidelsens vei. På den vei svant alle illusjoner. Den vei het ikke flukt, men erkjennelse,

ikke kompensasjon, men overvinne, ikke idealisme og smiger og sentimentalitet og velvilje, men sannhet og kjærlighet og offer. Der hvor alt håp må lades ute gikk Kristus i guddommelig kraft.

Da han blev fristet i ørkenen viste djevelen ham alle verdens riker og lovet ham det alt sammen hvis han vilde falle ned og tilbe ham. Han svarte: „Vik fra mig Satan, for det er skrevet: du skal elske Herren din Gud, og ham alene skal du tilbe”. Så skarpt stod motsetningen. Hadde han valgt makten og æren og bøiet sig inn under verdens lov da hadde han ikke kunnet åpenbare guddommelig frelse. Han var blitt en del av verden, ute av stand til å løfte den.

Han møtte fristelsen igjen gjennom disiplene og han brukte over-

for Peter de samme ord: Vik fra mig, Satan, for du har ikke sans for det som hører Guds rike til. Hvor meget disiplene så stellet overfor lidelsen, overfor korset som de såvidt skimtet, truende og nedverdiggende, kunde han ikke hjelpe dem som de helst ønsket det: ved å imøtekomme dem, ved å ta korset bort. Forrådte han korset forrådte han Guds rike.

Han imøtekom dem ikke. Han imøtekommer ingen som forlanger korset fjernet. Til alle tider er kristendommen korsets religion, forkynt av mesteren på en dobbelt måte.

Nu sier mange mennesker, og det er alltid blitt sagt, — i moderne tid med den største forbitrelse av Nietzsche — at kristendommen dyrker lidelsen, den er en „slavereli-